

Yleinen taloustilanne ja kuntatalous

28.11.2017 Helsinki

Minna Punakallio
Pääekonomisti
Kuntaliitto
Twitter @MinnaPunakallio



Kansainvälinen talous kasvupyrähdyksessä

Euroalue yllättänyt positiivisesti

- Maailmantalouden kasvu jatkunut nopeana
- Luottamus pysynyt vahvana
 - » Poliittinen ja geopoliittinen tilanne edelleen epävakaa
- Inflaatio pysynyt hitaana

Maailmantalouden kasvuennusteet

%-muutos vuoden takaa Lähteet: Aktia ja Macrobond

	osuus*. %	2016	2017e	2018e	2019e
Maailma	100	3.3	3.7	3.6	3.6
Euroalue	11.5	1.8	2.3	2.1	1.6
USA	15.3	1.5	2.2	2.1	1.8
Japani	4.3	1	1.5	1	0.6
Kiina	18.3	6.7	6.8	6.6	6.2
Venäjä	3.2	-0.2	1.7	1.7	1.6
Kehittyneet taloudet	41.3	1.8	2.2	2	1.7
Kehittyvät taloudet	58.7	4.3	4.7	4.8	4.9

*Ostovoimapariteettipainot. IMF WEO.

Tuotannon suhdannekuvaaja vahvassa kasvussa vuoden takaisista luvuista

Syyskuussa suhdannekuvaaja nousi 0,5 % edellisestä kuukaudesta, kausitasoitettut luvut



Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2018

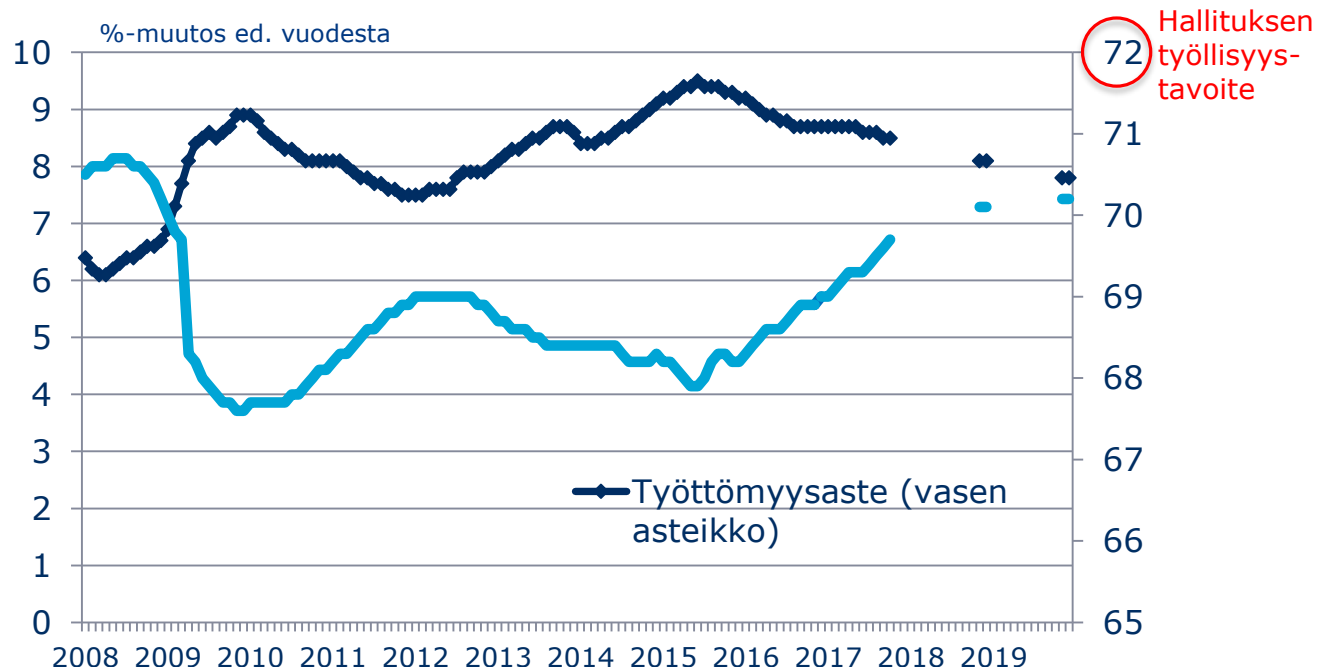
Laitos	Julkaisu- ajankohta 2017	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- indeksin muutos, %	Inflaatio, %
Suomen Pankki	kesäkuu	1,7	8,2	1,5	0,9
Hypo	heinäkuu	2,0	8,0	1,2	1,2
Nordea	syyskuu	2,0	8,3	1,1	1,0
Danske Bank	syyskuu	1,8	8,0	1,5	1,1
ETLA	syyskuu	2,0	8,1	1,7	1,1
VM	syyskuu	2,1	8,1	1,4	1,5
PT	syyskuu	2,5	8,3	1,9	1,4
PTT	syyskuu	2,6	7,9	2,2	1,3
Handelsbanken	syyskuu	2,0	8,1	1,5	1,2
Euroopan komissio	marraskuu	2,7	8,3
OP-Pohjola	marraskuu	3,0	8,0	2,0	1,3
Aktia	marraskuu	2,6	8,4	..	1,3

Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2019

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2017	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- indeksin muutos, %	Inflaatio, %
Suomen Pankki	kesäkuu	1,4	8,1	1,8	1,4
Nordea	syyskuu	1,5	8,0	1,4	1,3
ETLA	syyskuu	1,8	7,8	1,9	1,6
VM	syyskuu	1,8	7,8	1,6	1,5
Handelsbanken	syyskuu	1,1	7,9	1,7	1,4
Euroopan komissio	marraskuu	2,4	8,0
Aktia	marraskuu	2,2	8,2	..	1,6

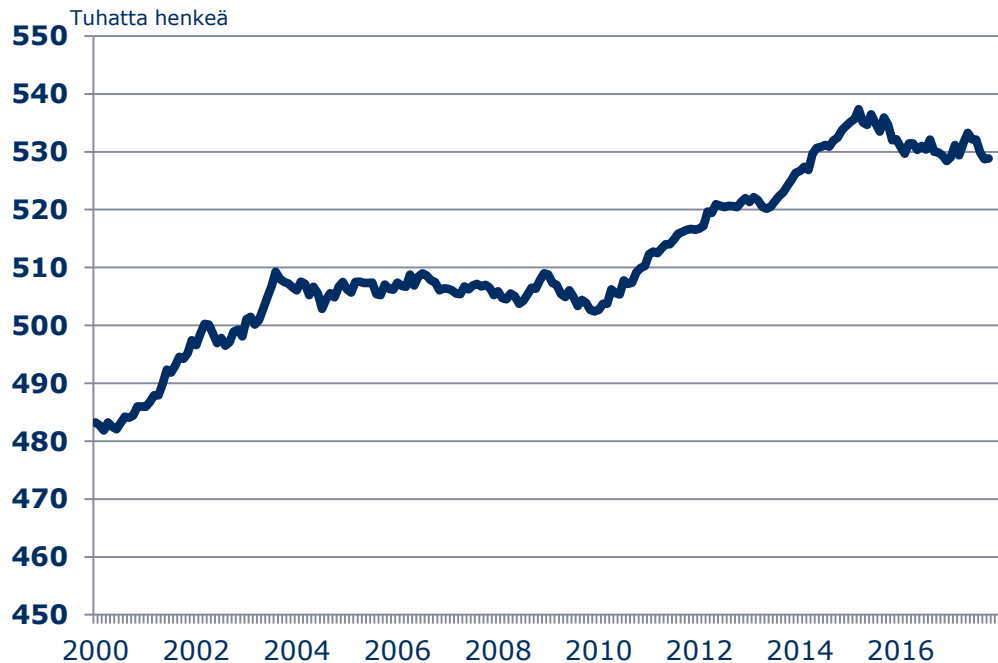
Työmarkkinoiden tila

Työttömyys- ja työllisyysasteen trendi, %-muutos

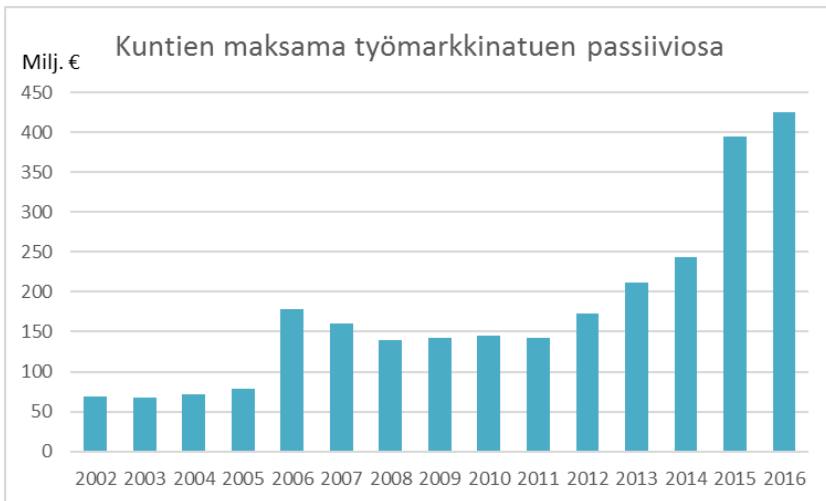


Kuntien työllisyys, 15-74-vuotiaat

12 kk liukuva summa



Kuntien työmarkkinatukimenot 2016 426 milj. euroa – nousua 17 milj. euroa vuodesta 2015



Koko maa

Aika	Saajat	Kunnan osuus euroa
2016/01-12	140 159	425 589 770
2015/01-12	132 057	408 376 154

Kuluvan vuoden tammi-lokakuussa työmarkkinatukimenot 363 milj. €. kasvua yhä 2,3 %.



Uutiset pullistelevat nyt hyviä talousuutisia

- Viime vuonna BKT kasvoi 1,9 prosenttia ja pitkään jatkunut taantuma päättyi lopullisesti
 - » Kasvun taustalla yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit
- Alkuvuonna tuotannon kasvu on kiihtynyt
 - » Kasvu ollut laaja-alaista, vientikysyntä kovaa
- Kuluvan vuoden BKT:n kasvuennusteet liikkuvat 3 prosentin tuntumassa
 - » Suhdannekyselyt odottavat kasvun vielä kiihtyvän loppuvuoden aikana
- Ensi vuonna kasvun odotetaan jatkuvan vahvana, lähes kuluvan vuoden tuntumassa
 - » Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu vahvana, luottamus korkealla
 - » Viennin ja investointien kasvu jatkuu, mutta hieman notkahtaen
- Työllisyydessä käänne parempaan. Hallituksen työllisyysastetavoite on kuitenkin kaukana.
 - » 2017-2018 työttömyysaste alenee, pitkäaikaistyöttömyys kääntynyt laskuun
- Hintojen ja ansioiden nousu hyvin maltillista
 - » Kilpailukyky sopimus parantaa kustannuskilpailukykyä

Julkisen talouden tila ja kuntatalous



Syksyn kuntatalousohjelmassa tuoreimmat ennusteet, päätökset ja kuntatalouden kehitysura

- Suomen talouskasvu suhdannehuipussa
- Kuntatalouden tila odotettua parempi
- Hallituksen ja kuntien säästötoimet jatkuvat
 - » Kuntien vuosien 2017-2019 säästöpäätöksillä huomattavia vaikutuksia myös siirtolaskelmiin
- Kuntatalouden velkaantuminen kääntyy laskuun 2017

Sisältö

Tiivistelmä	9
Johdanto	13
1 Kuntatalouden tilannekuva syksyllä 2017	15
2 Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntatalouteen vuonna 2018	21
2.1 Kuntatalous valtion talousarvioesityksessä 2018 (TAE:n luvut 7.1–7.3)	21
2.2 Kuntia koskevat talousarvioesitykseen sisältyvät toimenpiteet	29
2.3 Sote- ja maakuntauudistus	47
2.4 Kasvupalvelu-uudistus	48
3 Kuntatalouden kehitysarvio ja rahoitusperiaatteen toteutuminen	52
3.1 Kuntatalouden kehitysarvio	53
3.2 Kuntakokoryhmittäinen kehitysarviotarkastelu	57
Liitteet	62
Liite 1: Kuntatalouden kehitys vuoteen 2021	62
Liite 2: Kokonaistaloudellinen kehitys ja eräitä taustaoletuksia	63
Liite 3: Kilpailukykysovimuksen vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan	64
Liite 4: Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut 2016–2018	65

Kilpailukykysovimuksen vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan 2016-2018

	2016	2017	2018
Kuntien työvoimakustannukset			
Työnantajamaksujen alentaminen		277	418
Lomarahojen leikkaus	232	309	312
Työajan pidennys*		93	188
SÄÄSTÖT	232	679	918
Veronkevennysten vaikutus kunnallisveroon		-282	-287
Veronkevennyksen kompensatio kunnille		282	287
Verovaikutukset			
Ta-maksujen alentamisen vaikutus yhteisöveron tuottoon		58	86
Työntekijämaksujen muutosten vaikutus kunnallisveron tuottoon		-367	-482
Lomarahaleikkauksen vaikutus verotuloihin		-65	-65
Työajanpidennyksen vaikutus verotuloihin		-23	-40
VEROPOHJAN MUUTOS YHT.	0	-396	-500
Kuntatalouden rahoitusasema ilman vos-leikkauksia	232	283	418
Valtionosuuksien vähennys			
ta-maksujen alentaminen / ei leikata		0	0
lomarahaleikkaus 100 %		-309	-312
työajan pidennys 100 %		-70	-188
VALTIONOSUUKSIEN LEIKKAUKSET		-379	-500
VAIKUTUS KUNTATALOUDEN RAHOITUSASEMAAN, NETTO	232	-96	-82

Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd. €

(painelaskelman mukaan)

	2015	2016*	2017**	2018**	2019**	2020** 1)	2021**
Toimintakate	-27,56	-27,78	-27,05	-27,48	-28,08	-10,62	-10,90
Verotulot	21,77	22,10	22,52	22,62	23,31	12,52	12,12
Käyttötalouden valt.os.	8,23	8,83	8,61	8,57	8,30	2,52	2,59
Rahoituserät, netto	0,25	0,27	0,26	0,26	0,24	0,31	0,31
Vuosikate	2,70	3,42	4,34	3,97	3,78	4,72	4,12
Poistot	-2,66	-2,72	-2,82	-2,92	-3,02	-2,77	-2,87
Satunnaiset erät, netto	0,33	0,38	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
Tilikauden tulos	0,36	1,08	1,81	1,33	1,04	2,24	1,54

Tulorah. korjauserät	-0,61	-0,62	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57
Tulorahoitus	2,42	3,18	4,06	3,69	3,50	4,44	3,84
Investoinnit, netto	-3,25	-3,29	-3,55	-3,60	-3,75	-3,32	-3,43
Rahoitusjäämä ²⁾	-0,83	-0,11	0,51	0,09	-0,25	1,12	0,41
Lainakanta	17,40	18,10	17,63	17,60	17,89	13,98	13,62
Rahavarat	5,11	5,68	5,68	5,68	5,68	5,74	5,74

1) Talouden paraneminen vuonna 2020 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

2) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Mitä sanoo tuorein kuntatilasto?

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa ¹⁾

Kuntien ja kuntayhtymien talouden ulkoisia neljännesvuositietoja, miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	5 172	-7,1	10 810	8,8
Toimintakulut yhteensä	26 527	-2,5	10 100	8,7
Vuosikate	3 312	15,2	658	12,5
Lainakanta	15 188	2,3	3 226	6,3

1) Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edellisuuden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintakate (+/-)	-21 123	-1,3	715	10,0
Verotulot	17 443	1,6	0	
Valtionosuudet	6 635	-2,4	0	
Rahoitustuotot	492	5,9	20	28,9
Rahoituskulut	136	-7,0	77	-4,5
Vuosikate (+/-)	3 312	15,2	658	12,5
Poistot ja arvonalentumiset	1 508	1,7	446	6,6
Satunnaiset erät (+/-)	84	-59,3	11	-82,6
Tilikauden tulos (+/-)	1 887	18,2	223	-2,7
Investointimenot yhteensä	2 125	7,4	620	17,9
Lainakanta, neljänneksen lopussa	15 188	2,3	3 226	6,3

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

VM:n ennuste-eriä 2017
(koko kuntatalous)

Toimintamenot -2,5 %

Verotulot +1,9 %

Valtionosuudet -2,5 %

Vuosikate +27 %

Investoinnit +7 %

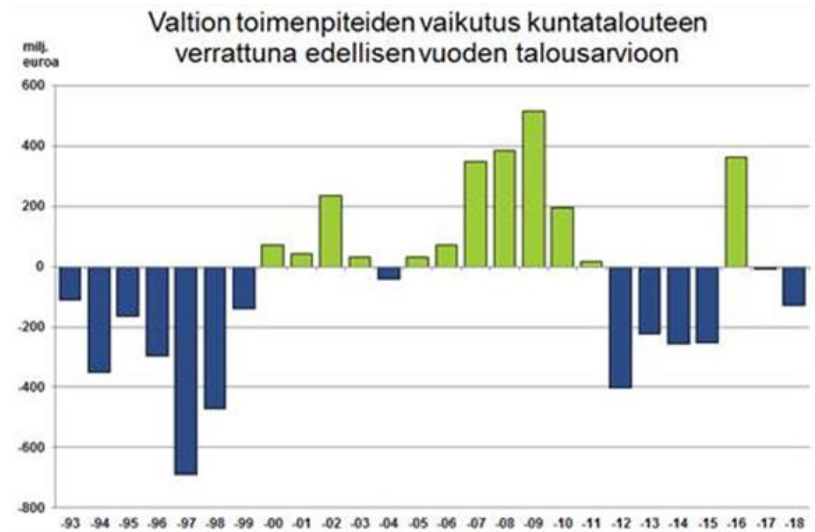
Tilikauden tulos +68 %

Lainakanta -2,6 %

Riskejä



Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen 2018 VM:n mukaan: Muuttumassa -129 milj. € => -50 milj. €



Ennusteet ja julkisen talouden tila

	2015	2016	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	0,0	1,9	2,9	2,1	1,8	1,3	1,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	-0,2	0,4	0,9	1,5	1,5	1,8	2,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,6	8,1	7,8	7,5	7,3
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,4	70,1	70,5	70,9	71,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,7	-1,8	-1,2	-1,4	-1,0	-0,9	-1,2
Valtio	-3,0	-2,7	-2,3	-2,0	-1,4	-1,1	-1,3
Maakuntahallinto						-0,3	-0,3
Paikallishallinto	-0,6	-0,4	-0,1	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2
Sosiaaliturvarahastot	0,9	1,3	1,1	0,9	0,8	0,6	0,6
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:een, %	-0,8	-0,4	-0,8	-1,3	-1,4	-1,1	-1,4
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	63,6	63,1	62,5	61,9	61,1	60,2	59,9
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	47,6	47,5	47,7	47,5	46,9	46,3	46,1
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	-3,4	-2,3	-0,7	0,0	0,4	0,4	0,4

¹ Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä

Kiitos mielenkiinnostanne! Lisätietoa www.kunnat.net



På svenska Tulosta

Pääekonomistin palsta

Tarkastettu: 13.3.2017



Tervetuloa pääekonomistin palstalle! Tällä sivustolla käsitellän ajankohtaisia talouteen liittyviä asioita. Mukana on myös keskeisiä luentomateriaaleja ja diaesityksiä.

Voit seurata minua Twitterissä @MinnaPunakallio.

Uutiset ja tiedotteet

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksumuutokset eivät ratkaise kannustinloukkuja
Kuntauutinen, julkaistu 13.3.2017
- Jakoavain - uusi työkalu maakuntaudistuksen vaikutuksista
Kuntauutinen, julkaistu 30.1.2017